

אמת בצל הקארייריזם

● משה אביתר

עזיבתו את מפלגת העבודה ואת כורסת המנהלים המרופדת ב"כור" וקפיצתו לד"ש ערב המהפך. הנדוניה שהביא עמית לד"ש כללה את המסורת הסוציאליסטית המפוארת של אימו, השגיו החשובים במסלולו הצבאי והמודיעיני וכן את דוד גולומב, כלכלן הסתדרותי מבית טוב. זינוקו לד"ש - לוזה במסע פירסומת פאתיטי, קמעא, שהדגיש - במפורש - את קורבנו האישי, לאמור נטישת הקן המפואר והחמים ב"כור" והליכה למידבר הפוליטי לקראת נעלמים בלתי ידועים. האמת היא, כמובן, שאותו מינימרקט שנקרא ד"ש לא היה אלא ציפייה לבכואה משוכחת של מפא"י, שנקבצו בו יפיינפש לחיוב ולשלילה, אלופי מילואים, אישי משק וכלכלה ומדענים ידועי שם. מיבצע ד"ש הפך למחז"ש כאשר ברגע האחרון זינק לכירכרה זו השועל הפוליטי הותיק, שמואל תמיר. אולם מאיר עמית לא נלאה מלחזור ולהטעים, כי הצטרפותו לד"ש לא באה אלא "לשרת את העם" בדרגה עליון, היינו לכפות על "המערך" המנוון והשוקע קואליציה עם המינוימרקט החדש. הערכת מצב זו נכשלה, כידוע, והיה זה מזור למדיי שאיש מודיעין ותיק כעמית לא הביא בחשבון אלטרנטיבה, כפי שהתבטאה בתוצאות הבחירות מ'1977. נוכח ההיסוסים הרבים של אנשי "שינוי", היה זה מאיר עמית שדחף את מיפלגתו להיכנס לממשלת "הליכוד" והיה מה. בנושא זה נמצא לו בעל ברית זמני, בדמותו של שמואל תמיר, שחתר מאז ומתמיד להגיע לכס השלטון. בתפקידו המיניסטרואלי לא חולל עמית גדולות ונצורות, אולם הוא נישא על גל ההצלחה המדומה של ממשלת הליכוד בחודשיה הראשונים. משהחלה המכונה הממשלתית לחרוק בפומבי, ניתלה עמית בעילה פוליטית מפוברקת על מנת להצדיק את התפטרותו מממשלת בגין בקול-ענות גבורה ובהפגנתיות מלודרמטית. האשמותיו החריפות שהממשלה מחמיצה את "השלום" עם מצרים הופרכו כבועת סבוך אופראית, שכן ימים ספורים לאחר הצגת "קורבנו" השני, חתם בגין על הסכם "קמפ דייויד". שוב הוכיח עמית את חוסר מיומנותו הפוליטית הן בעיתוי התפטרותו והן באמתלה המגוחכת שהוצמדה לה. עתה גם נחשפה ערוותה של מיפלגת ד"ש, ככלי ריק ללא תוכן וכמקפצה פוליטית למילוי מאוייהם האישיים והקארייריסטיים של זגוליה השונים. משניבוע הבקע בד"ש, הצטרף עמית לבניינשטיים מקבוצת "שינוי", בראשות אמנון רובינשטיין, האביר בנדמות היגון. דא עקא, שרובינשטיין ומרעיו חתרו מעתה לכינון "מרכז ליבראלי", שיתייצב בתווך בין "המערך" ו"הליכוד". היעד הראשון פנון לעבר פושטיה הרגל הפוליטיים מהליבראליים העצמאיים, אותה מיפלגה קיקיונית שנדחתה ע"י רובינשטיין ערב הבחירות ב'1977. תימרונים זוטרים אלה לא הלמו את תנופתו של מאיר עמית, שכבר נכשל פעמיים בהערכות מצב מוטעות וקיפח את שך רתו כטירון פוליטי. מעתה לא נמצא לו, לעמית, מוצא אלא לחזור ל"כור מחצבתו", היינו למפלגת העבודה שאת ריקה הבאיש ולבארה ירק. וכך, אפוא, פתח עמית במסע תעמולה אפולוגטי שנועד לטהר במיקצת (לא לחלוטין!) את השך הפוליטי בק"ן טעמים של טובת המדינה. זו גם היתה ההזדמנות הנאותה לחזור ולהדגיש את ההילה הסוציאליסטית שליוותה, כביכול את עמית לאורך כל נפתולי דרכו העקלקלת בד"ש וב"שינוי". אם, אכן, הסוציאליזם עמד בראש מעייניו של מאיר עמית ממרום מושבו ב"כור" או מכורסת הממשלה בכנסת - זוהי כבר שאלה מוסרית-אסתיטית, שמקומה לא יכירנה בשיקולים אישיים-פוליטיים.

מאיר עמית התפתל כבומרנג וחזר לנקודת המוצא. עמיתו לד"ש, מאיר אחר - מאיר זורע, הודה בכשלון התנועה כבר בשלביה הראשונים, פעל בצורה מצפונית והגונה, החזיר את המנדט לתנועה וחזר לקיבוצו כאחד האדם. לאורו של איזה מאיר מן השניים הולכים אלופי המילואים של צה"ל בעת האחרונה? על כך ננסה להשיב ברשימתנו הבאה.

"אל תאמינו ברע, אל תבטחו באלוף" - אמר הנביא מיכה המורשתי (שם, ז', ה). דומה, שפסוק זה לא איבד את משמעותו וכוחו יפה גם להווה. מאז הטראומה של מלחמת יום הכיפור התאמת הפתגם הישן-נושן שלהצלחה - אכות רבים ואילו הכישלון הוא יתום, שכן בשבע שנים (רעות) לאחר מלחמה זו עדיין נמשכת מלחמת הקולמוסים והמיקרופונים בין האלופים (מיל.) השונים בסגנון - "תפוס כפי יכולתך". יד איש היתה ברעה, והמטרה (האישית) מקדשת את כל האמצעים. ב"מלחמה שלאחר המלחמה" היו מעורבים במידה זו או אחרת האלופים גונן-גורודיש, אברהם (ברן) אדן, אריאל שרון, חיים בר לב ועוד. עם קבלת ההחלטה בדבר הקמת מפקדת כוחות היבשה בראשותו של האלוף ישראל טל, שהוחזר לצה"ל לצורך זה, פתח מוטה גור במיתקפת-מחץ אישית נגד טל, והעלה האשמות שנגעו לחלקו של טל הן בגיבוש הקונספציה-השריונית והן באימילוי פקודה בשלהי מלחמת יואכ"פ. טל, שהיה מנוע מלהגיב על מיתקפה זו, הסתייע בעקיפין בעתונאים ובקציני מילואים להגנתו. הקורבן העיקרי של מלחמת-אוקטובר, הרמטכ"ל המנוח דוד (דדו) אלעזר, קיבל על עצמו את דין ועדת-אגרנט והחריש. לאחר פטירתו יצא להגנתו הסופר והעיתונאי חנוך ברטוב, שפירסם שני כרכים ביוגרפיים על דדו המנוח. אולם המיסמך החשוב והמעמיק ביותר שפורסם לאחר מלחמת יואכ"פ אינו דו"ח ועדת אגרנט, אלא קובץ - מאמרים, פרי עטו של אל"מ (מיל.) והיסטוריון בהווה - יעקב חסדאי - תחת הכותרת "אמת בצל המלחמה" (זמורה, ביתן, מודן, 1978), חסדאי, צנחן ותיק ומצטיין, היה מחוקרי ועדת אגרנט, ותוכריו לשרי-הבטחון לא פורסמו עד אז. הערכתו החד-משמעית היתה שניבעו סדקים ביסודותיו של צה"ל עוד לפני מלחמת יואכ"פ. בספרו הוא מצביע על שלוש פרצות עיקריות: התנוונות החשיבה הצבאית, הידלדלות הערכים והידרדרות סגנון-החיים של קציני צה"ל ומצביאי, וליקויים חמורים ביותר באורח בחירתם של המפקדים והכשרתם. לענייננו, ראוי להטעים את הפגמים האישיים המסוכנים שדבקו בקצונה הגבוהה, אליבא דחסדאי. ראש וראשון שבהם התבטא בהחלפת מיסטר החוק במישטר של שרירות-לב כיון שאותם מפקדים הורגלו במשך שנים, כי פקודות ונהלים מחייבים את זולתם ולא את עצמם. אחד הערכים השליליים ביותר, שהשפיע על סגנון-החיים החדש של קצונת צה"ל הבכירה, הוא הקארייריזם במובנו השלישי. לכך התלוו, לדעת חסדאי, תאוות הפירסום וייצר הראוותנות, שהתגלעו בכל כיעורם לאחר מלחמת ששת-הימים.

לרוע המזל, נחשפות תכונות שליליות אלה באותם אלופים, שהחליטו לקפוץ על העגלות-המיפלגתיות ובחרו בקאריירה-פוליטית בתור קאריירה-שניה. ברשימתנו הקודמת הטעמנו את הפגמים האסטטיים והמוסריים שדבקו בשניים מבכירי המצביאים והמדינאים. אין הם בודדים. ניתוח מסלול חייו של האלוף (מיל.) מאיר עמית מציג לפנינו תמונה דומה: הישגים חשובים ביותר במיגזר הצבאי לעומת כשלונות וטעויות, לעתים מגוחכות במיגזר-האזרחי, מאיר עמית הצטרף ל"הגנה" 1936-7, שירת כנוטר, לחם כמ"פ וכמג"ד בקרבות השונים של מלחמת-השחרור, ובראשית שנות ה-50 מונה למח"ט "גולני", ולהלן - מפקד פיקוד-ההדרכה. ב'1954 מונה לראש אג"ם, תיכנן את מהלכי "מיבצע קדש" (1956), כיהן כאלוף פיקוד המרכז (1958), והיה מועמד בכיר לכהונת הרמטכ"ל. רק פציעה-מקרית חצצה בינו לבין הפיקוד על צה"ל. לאחר החלמתו עשה כשנתיים בהשתלמויות בארה"ב, ובשובו (1961) מונה לראש אגף-מודיעין בצבא. בשנת 1963 קיבל לידינו את מוסד-המודיעין הכללי ל-5 שנים, תוך גיבוש דפוסי עבודה והעמקת פעולות הביון במדינות ערב. לאחר סיום שירותו (1968) הוזנק לקאריירה האזרחית שלו והוצב בראש קונצרך-הענק "כור", אחת מעמדות-המפתח הכלכליות החשובות ביותר במדינת ישראל.

לעמית, בדומה לרבינו, "מורשת-אבות" (סלוצקי) מבית-היוצר של תנועת העבודה, והילה זו חביבה עליו מאז